

H. F. Kvergić and the Sun-Language Theory

Author(s): İlker Aytürk

Source: *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*, Vol. 159, No. 1 (2009), pp. 23-44

Published by: Harrassowitz Verlag

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/10.13173/zeitdeutmorggese.159.1.0023>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

Harrassowitz Verlag is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*

JSTOR

H.F. Kvergić and the Sun-Language Theory

By İLKER AYTÜRK, Ankara

When the Turkish Language Institute (*Türk Dil Kurumu*; below: TDK) convened the Third Turkish Language Conference in İstanbul in the late 1936, inviting many of the renowned Turcologists and Orientalists of the day, the main item on the agenda was a new theory. One after another, members of the TDK and other Turkish researchers took the stage and lectured on the Sun-Language Theory (*Güneş-Dil Teorisi*; below: GDT), as the theory was called, throwing their full support behind it. The conference, however, ended in a barely disguised atmosphere of embarrassment, given that the foreign guests of the Institute, who were expected to see eye to eye with their Turkish colleagues, failed to do so. Some welcomed the progress of linguistic studies in Turkey and kindly promised that, when they would go back home, they would study the main principles of the Turkish theory in detail. They never did. One guest openly questioned the scientificity of the theory, while some others did not even bother to participate in the discussions of the special Commission on the GDT.¹ Following that bitter disappointment, the issue was quietly dropped from the agenda: fewer articles about the theory were published in the national press; members of the TDK made fewer references to it in their bulletin. After ATATÜRK's death in 1938, the GDT was simply forgotten, until the recent revival of interest in Turkish nationalism of the early republican period exhumed it for further dissection.

While Turkish scholars referred to the GDT in passing, downplaying its importance in general, foreign observers of the Turkish language reform seem to have cultivated greater interest in it. Be that as it may, two puzzles about the theory still await a final resolution. One concerns the exact function of the theory and has attracted considerably more scholarly attention.²

¹ See the transactions of the conference in *Üçüncü Türk Dil Kurultayı 1936: Tezler, Zabıtlar*. Ankara 1937, pp. 449–451; HAMİD BOZARSLAN: “Jean Deny et le troisième congrès de la langue turque (İstanbul 1936).” In: *Turcica* 39 (2007), pp. 201–252.

² KONUR ERTOP: “Atatürk Devriminde Türk Dili.” In: *Atatürk ve Türk Dili*. Ankara 1963, pp. 53–99; AGOP DILAÇAR: “Atatürk ve Türkçe.” In: *Atatürk ve Türk Dili*. Ankara 1963, pp. 41–52; İSMAİL BEŞİKÇİ: *Türk Tarih Tezi, Güneş-Dil Teorisi ve Kürt Sorunu*. Ankara ²1991; AHMET B. ERCİLASUN: *Dilde Birlik*. Ankara ²1993, pp. 204–262; GEOFFREY LEWIS: “Turkish Language Reform: The Episode of the Sun-Language Theory.” In:

Scholarly views on this problem diverge, as one group of scholars maintain that the GDT provided a face-saving formula to bring the radical-purist phase of language reform to an end, while others reject this claim strongly.

This article, on the other hand, focuses on a second puzzle, that is, the question of who invented the GDT.³ There has been a consensus among the scholars so far on attributing the theory to an obscure Viennese figure, HERMANN FEODOR KVERGIĆ. AGÂH SIRRI LEVEND, who prepared the authoritative Turkish account of language reform in Turkey, wrote that “an unpublished essay, titled *La psychologie de quelques elements des langues turques*, sent to Atatürk from Vienna in 1935, by Dr. Phil. H. F. Kvergić [sic] paved the way for a new [linguistic] thought.” “This essay”, he added, “was the root cause of the making of the GDT.”⁴ Later studies in Turkish and foreign languages repeated this claim faithfully. ZEYNEP KORKMAZ, for instance, argued that KVERGIĆ’s essay was “the source” of the theory, though its basis was buttressed with “ideas that gave birth to the Turkish History and Language Theses.”⁵ KÂMİLE İMER was of the same opinion, arguing that the foundations of the GDT rested on KVERGIĆ’s essay in French.⁶ Similar arguments can also be found in the works of non-Turkish scholars, as well. KARL

Turkic Languages 1 (1997), pp. 25–40; GEOFFREY LEWIS: *The Turkish Language Reform: A Catastrophic Success*. Oxford/New York 1999, pp. 57–74; JENS PETER LAUT: *Das Türkische als Ursprache? Sprachwissenschaftliche Theorien in der Zeit des erwachenden türkischen Nationalismus*. Wiesbaden 2000, pp. 48–52 and 94–161; KÂMİLE İMER: *Türkiye’de Dil Planlaması: Türk Dil Devrimi*. Ankara 2001, pp. 67–68; İLKER AYTÜRK: “Turkish Linguists against the West: The Origins of Linguistic Nationalism in Atatürk’s Turkey.” In: *Middle Eastern Studies* 40 (2004), pp. 1–25.

³ BEŞİR AYVAZOĞLU, on the other hand, does not consider the GDT a pure invention out of the blue, but tries to link it to previous trends in Turkish nationalism, which produced pseudo-scientific evidence for the nationalist cause. See his article: “Etimolojik Türkçülük: Türk Tarih Tezi ve Güneş-Dil Teorisi’nin Ön Tarihi.” In: *Muhafazakâr Düşünce* 5 (2005), pp. 29–42. Also see AYŞE TETİK: “Der sowjetische Linguist N. Ja. Marr und die türkische Sonnensprachtheorie.” In: *Archivum Ottomanicum* 20 (2002), pp. 231–267.

⁴ AGÂH SIRRI LEVEND: *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri*. Ankara 1972 [originally 1949], pp. 431 and 433.

⁵ ZEYNEP KORKMAZ: *Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi*. Ankara 1963, p. 65. In footnote 160, KORKMAZ noted that she could not obtain this essay, and hence could not read it, but was informed about its contents by AGOP DİLAÇAR, who happened to own a copy. DİLAÇAR passed away some twenty years ago and his copy seems to have been lost. The only existing copy of the essay is its Turkish translation, made for ATATÜRK possibly by DİLAÇAR, which is now deposited in ATATÜRK’s personal library at his mausoleum, Anıtkabir. See H. F. KVERGIĆ: *Türkoloji İncelemesi (Viyana 1935)*, type-written Turkish translation of the French original, 47 pp. Atatürk Library, Anıtkabir No. 1846.

⁶ KÂMİLE İMER: *Dilde Değişme ve Gelişme Açısından Türk Dil Devrimi*. Ankara 1976, p. 90.

STEUERWALD⁷, GEOFFREY LEWIS⁸, and ERIK J. ZÜRCHER⁹ took KVERGIĆ'S central role for granted in their respective studies. JENS PETER LAUT, who authored the most comprehensive and reliable work on the GDT so far, identified him as the *spiritus rector* behind the linguistic fervor in Turkey in 1935–1936.¹⁰ Interestingly enough, URIEL HEYD did not mention KVERGIĆ'S name in his important study on the Turkish language reform,¹¹ and BERNT BRENDAMOEN did so only in passing with a disbelieving attitude.¹²

New documents, which surfaced recently, cast a doubt on the significance and influence of HERMANN FEODOR KVERGIĆ on the making of the GDT. The TDK declassified a number of important documents from the 1930s, including dossiers, minutes of its central committee meetings and its correspondence. Furthermore, scan copies of those documents have been made available to researchers on the website of the TDK. Much information can be dug out from them about the internal debates within the TDK, about its relationship with ATATÜRK and other governmental institutions, and about the GDT, as well. In the correspondence between KVERGIĆ and the TDK, a completely different picture emerges about KVERGIĆ'S role in the Sun Language Affair. Another source about his life is two short letters from SIGMUND FREUD to KVERGIĆ'S wife, GERTRUDE KVERGIĆ-KRAUS, which finally reveals the link between FREUD and the KVERGIĆS and hence FREUD'S impact on him.

H. F. Kvergić in the light of new documents

A number of documents concerning H. F. KVERGIĆ'S life and work have already been published by JENS PETER LAUT. We learn from those not only the rudiments of his early biography and university education,¹³ but also his continuing interest in exploring the nexus of linguistics and psychoanalysis.¹⁴

⁷ KARL STEUERWALD: *Untersuchungen zur türkischen Sprache der Gegenwart*. Vol 1: *Die türkische Sprachpolitik seit 1928*. Berlin 1963, pp. 71–76.

⁸ LEWIS 1997, p. 57.

⁹ ERIK J. ZÜRCHER: "La théorie du 'langage-soleil' et sa place dans la réforme de la langue turque." In: SYLVAIN AUROUX et. al.: *La linguistique fantastique*. Paris 1985, p. 88.

¹⁰ LAUT 2000, p. 95.

¹¹ URIEL HEYD: *Language Reform in Modern Turkey*. Jerusalem 1954, pp. 33–35.

¹² B. BRENDAMOEN: "The Turkish Language Reform and Language Policy in Turkey." In: GYÖRGY HAZAI (ed.): *Handbuch der türkischen Sprachwissenschaft*. Wiesbaden 1990, p. 462.

¹³ LAUT 2000, p. 96.

¹⁴ JENS PETER LAUT: "Noch einmal zu Dr. Kvergić." In: *Turkic Languages* 6 (2002), pp. 120–133.

This article aims to contribute to this small body of Kvergićeana in the light of new documents from archives.

First of all, a letter from the archive of the TDK verifies the name of H. F. KVERGIĆ's wife as GERTRUDE KVERGIĆ (*née* KRAUS).¹⁵ Very little about her is known apart from the fact that she was “the owner of an English library at Vienna”¹⁶ until the late 1930s. Following the relocation of the KVERGIĆs to London, which must have happened during the World War II – certainly before 1947, she became the first manager of the Economists' Bookshop in the precincts of the London School of Economics and Political Science.¹⁷

This brings us to the relationship between the KVERGIĆs and SIGMUND FREUD. The collection of FREUD's papers at the Manuscript Division of the Library of Congress contains two short letters, documenting this relationship. One of them, dated May 1936, was written by FREUD to thank GERTRUDE KVERGIĆ for her attendance at the celebration for FREUD's eightieth birthday.¹⁸ In order to receive an invitation to a birthday party, the rapport between Ms. KVERGIĆ and FREUD must have been close. The second letter in the archive, written by FREUD on April 5th, 1938 from his Viennese address to an unknown correspondent, gives us an idea about how they knew each other.¹⁹ In this letter, FREUD confirms that “Mrs. GERTI KVERGIĆ-KRAUS, owner of an English Library at Vienna, did provide me with English reading matter these last ten years through.” As their acquaintance dated back to 1928, it is possible to assume that they knew one another quite well. Furthermore, the format of the letter lends itself to further speculation. One may hypothesize that this was meant to be a letter of reference, addressed to a British diplomat or official, to vouch for immigration visas for the KVERGIĆs to enter the United Kingdom.

All these details do not necessarily imply a personal acquaintance between FREUD and H. F. KVERGIĆ. There is no proof that they ever met. Having said that, however, it is very difficult to overlook the former's impact on the work of the latter. In the introduction to his first treatise on Turkish language, which he sent to ATATÜRK in 1935, KVERGIĆ acknowledged the influence

¹⁵ See Document XVI.

¹⁶ See Document II.

¹⁷ The obituary of GERALD BARTLETT in the British daily *The Times* (May 10, 2003) states that Mr. BARTLETT “became the shop's second manager, succeeding the redoubtable Gerti Kvergić ...” I attempted at getting more information about her through the Department of Human Resources of *The Economist* Group with the hope that some biographical information might turn up in their records. I am, however, informed that no such record exists about GERTRUDE KVERGIĆ.

¹⁸ Document I.

¹⁹ Document II.

of FREUD's "principles of psychological analysis" on his work.²⁰ So great was the influence of those principles that they "constituted the basis" of his Turcological study, according to KVERGIĆ.²¹ Until new documents surface, which might prove that they were, indeed, acquaintances, we have to make do with the assumption that that influence resulted from the psychoanalytically charged environment in Vienna, or maybe from what KVERGIĆ heard from his wife GERTRUDE.

The newly opened collection of documents in the archive of the Türk Dil Kurumu is especially rich in terms of providing evidence for the close relationship between the KVERGIĆs and Turkish authorities. Contacts seem to have started in January 1935, when H. F. KVERGIĆ took the liberty to send his *étude*, first, to AHMET CEVAT EMRE and, later, directly to KEMAL ATATÜRK, the president of the Republic of Turkey.²² We learn from later correspondence that KVERGIĆ promised to do further research on the GDT and send them to the TDK for publication.²³ Most of the time, the Turkish ambassador in Vienna was acting as the liaison, transmitting the TDK's messages to KVERGIĆ, or by sending KVERGIĆ's letters and *études* to Ankara or İstanbul with the Turkish diplomatic courier.

One such incidence is worth recounting here, as it illustrates KVERGIĆ's commitment to the Turkish cause and how he acted under the auspices of

²⁰ JENS PETER LAUT explains the extent of this influence in detail; see LAUT 2000, pp. 120–122.

²¹ H. F. KVERGIĆ: *Türkoloji İncelemesi (Viyana 1935)*, typewritten Turkish translation of the French original, 47 pp. Atatürk Library, Anıtkabir No: 1846. The introductory letter was dated "30 İkincikanun 1935." It is worth making a digression at this point regarding the naming of the GDT. It remains a mystery, for a long time now, how the sun, as a concept, found its way into the new Turkish linguistic theory and why it was chosen over other forces of nature. This problem is discussed in detail in LAUT 2000, pp. 135–146. KVERGIĆ's manuscripts reveal a puzzle, indeed, a surprise, as well. In the first shorter essay, the word "sun" does not appear at all, whereas in the second one it appears only once in about 300 pages with no significance attached to it. See H. F. KVERGIĆ: *Études Sumer-türk*, Typewritten French original, Atatürk Library, Anıtkabir 549. One's feeling of astonishment only grows when one reads KVERGIĆ's address to the Third Turkish Language Congress in 1936, where he confirmed that the sun was the original motive for the human beings to start developing a language. So the puzzle is: If the GDT was indeed based on the manuscripts of H. F. KVERGIĆ, then, where did the symbol of "sun" come from? How was this symbol integrated into this linguistic theory, and more important than that, why was it integrated at all? What was the significance of the symbol of "sun" for the inventors of the Sun Language Theory? These questions await an answer from scholars. But the very fact that one cannot find a reference to the notion of "sun" in KVERGIĆ's papers, indeed, casts a doubt over the claim that he was the inventor of the GDT.

²² AHMET CEVAT EMRE: *İki Neslin Tarihi*. İstanbul 1960, pp. 342–343. The full story of how the *étude* reached ATATÜRK can be found in LAUT 2000, pp. 99–101.

²³ Document V.

Turkish authorities. When KVERGIĆ failed to deliver one of his *études* to the Turkish embassy on time – apparently he pledged to finish it shortly – the Turkish ambassador summoned him to his office to ask for an explanation. Madame KVERGIĆ called on in his stead with the news that her husband was seriously ill, suffering from bilateral hernia and appendicitis. He was to undergo an appendectomy operation in the following days and hence could not submit his as yet unfinished paper. All this was duly reported by the ambassador to the secretary of the TDK, İBRAHİM NECMİ DİLMEN,²⁴ who thanked him in reply and requested to be kept informed of KVERGIĆ's health.²⁵ In the meantime, Madame KVERGIĆ wrote directly to ATATÜRK and conveyed the same message, that her husband was ill and bed-ridden at a hospital. This letter prompted ATATÜRK to intervene and he instructed DİLMEN to do whatever possible to help the KVERGIĆs. Following this presidential order, DİLMEN contacted the ambassador again, this time with the request that he visit KVERGIĆ at the hospital and inquire about his health. The TDK also sent an “additional 600 Turkish liras” to the embassy in Vienna, all of which could be given to the KVERGIĆs if need be.²⁶

Approximately three weeks later, in early April 1936, H. F. KVERGIĆ visited the Turkish embassy to thank for the interest in his health and told the ambassador that he was planning to go to Helsinki to look for documents, which he could not find during a previous visit to Budapest. Those documents, he said, were necessary for his latest *étude*, “a dictionary of Turkish dialects such as Mongolian, Manchu and Tunguz” from the standpoint of the GDT.²⁷ One can safely assume that the costs of those research trips were underwritten by the TDK, as well. This time, however, his remarks about the dictionary project soured his relationship with his Turkish colleagues. Upon reading the Turkish ambassador's report on his latest meeting with KVERGIĆ, İ. N. DİLMEN expressed his concern in a circumspect language in his reply.²⁸ He expressed the alarm at the TDK caused by KVERGIĆ's inclination – already apparent in his earlier *études* – to classify Turkish alongside such “Far Eastern” languages as Mongolian, Manchu and Tunguz. In contrast, the TDK's view and the GDT's aim, according to DİLMEN, was to give Turkish the place of honor, as the origin of all the Semitic and Indo-European languages. Having expected to see KVERGIĆ depart from the “clas-

²⁴ Ibid.

²⁵ Document VI.

²⁶ Document VIII.

²⁷ Document IX.

²⁸ Document X.

sical European views”²⁹ on the origin of human speech, DİLMEN did not conceal his disappointment with the latest news. He solicited the assistance of the Turkish ambassador in Vienna to impress these views on KVERGIĆ “in a suitable language” and to let him know that it would be more appropriate to design his new *étude* as a comparison of Turkish with the great languages of Europe and Asia.³⁰ In response to this letter, KVERGIĆ was summoned to the embassy yet again, where he clarified his position and reassured the ambassador that he was working within the framework of the GDT. His research on those “Far Eastern” languages aimed at discovering the forgotten Turkish roots in them and, according to him, constituted, the first step toward uncovering further Turkish material in European and Asian languages.³¹ This response made İ. N. DİLMEN very happy as it “indicated that [Kvergić] did not renounce the main lines of thought which [they] expected him to follow from the very start.”³²

These exchanges between KVERGIĆ and the TDK prove beyond doubt that KVERGIĆ was not an independent scholar, inventing the GDT from afar in Vienna and sending the fully-developed theory to Turkey; on the contrary, he was recruited only in the last months of 1935, when the fundamentals of the GDT had already been worked out.³³ The immediate cause for his recruitment seems to be the fact that in the aforementioned *étude*, which he indeed sent to ATATÜRK in late 1935, KVERGIĆ departed from the established norms of the study of morphology. With the hope that they found another kindred soul, a European scholar willing to question the conventional wisdom in philology, ATATÜRK and the members of the TDK sought to enlist KVERGIĆ’s help for both an in-depth study of the GDT and its propagation. After all, he, as a maverick European linguist, would have lent credit to the

²⁹ What DİLMEN had in mind, when he drew attention to the “classical European views”, was the so-called tripartite classification of languages as the isolational, agglutinative and inflectional languages. ANNA MORPURGO DAVIES: “Language Classification in the Nineteenth Century.” In: *Current Trends in Linguistics 13: Historiography of Linguistics*. Ed. by THOMAS A. SEBEEK. The Hague/Paris 1975, pp. 607–716; MARTIN L. MANCHESTER: *The Philosophical Foundations of Humboldt’s Linguistic Doctrines*. Amsterdam/Philadelphia 1985, pp. 125–142; F. MAX MÜLLER: *The Science of Language*. Vol. 1. London 1899, pp. 391–393.

³⁰ Document X.

³¹ Document XI and its annex. At this meeting, the Turkish ambassador paid KVERGIĆ 1000 Austrian shillings out of 2116, which he received from the Institute. He wrote he meant to give the remaining sum upon the completion of the *étude*.

³² Document XII.

³³ Main principles of the theory had appeared in a pamphlet in late 1935, titled *Etimoloji, Morfoloji ve Fonetik Bakımından Türk Dili*, published and distributed by the daily newspaper *Ulus*. This pamphlet was dispatched to KVERGIĆ by the Turkish Language Institute to aid him in his future work. See the annex to the Document III.

Turkish theory to a certain degree, making it look less nationalistic and more scientific. Another factor probably at work here must have been the widespread belief in the Turkish elite in those days – and one has to admit that not much has changed since in this regard – that some form of European sponsorship for the Turkish historical and linguistic theories would render them more credible in the eyes of the “Western” public.³⁴ In contrast with the existing literature on the origins of the GDT, it is safe to conclude at this point that KVERGİC’*s* role in the making of the theory and his contribution to it were but marginal.³⁵

If H.F. KVERGİC did not invent the GDT, who did? One of the letters from the archive of the TDK sheds some light on this puzzle and introduces a new twist to the story. In a letter to TAHSİN MAYATEPEK, the Turkish *chargé d’affaires* in Mexico City, İ.N. DİLMEN wrote that the GDT was

a brilliant discovery, roused in the grand genius of Our Exalted Leader by the Institute’s years-long preparations on linguistic data. The theory was born in the great mind [lit. brain] of our national Genius last summer [the summer of 1935] at the Florya sea resort.

DİLMEN added that, since ATATÜRK did not want his name to appear as the inventor of the theory, the newspaper articles carrying the story referred to it as “discovered by the Turkish genius.”³⁶

Now, we need not and, probably, should not take this revelation at face value. The political decision to invent a new linguistic theory might, indeed, have been made by ATATÜRK personally – and that was in all probability what DİLMEN was referring to – but the likelihood of ATATÜRK conceiving and formulating a complicated theory, explaining the origin of human speech, is almost nil.³⁷ In conclusion, the origins of the GDT remain

³⁴ See the poignant story in ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY’s *The Little Prince*: “I have serious reason to believe that the planet from which the little prince came is the asteroid known as B-612. This asteroid has only once been seen through the telescope. That was by a Turkish astronomer, in 1909. On making his discovery, the astronomer had presented it to the International Astronomical Congress, in a great demonstration. But he was in Turkish costume, and so nobody would believe what he said. Grown-ups are like that ...”

³⁵ Following a brief stint as lecturer at the University of Ankara, KVERGİC returned to Vienna in 1937. İ.N. DİLMEN, who met him there, reported that KVERGİC was very much interested in “moving some place else”, but that he could not find the opportunity to do so. The *Anschluß* being only one year ahead, the KVERGİC’s’ desire to leave is understandable, if either one or both were Jewish. The next time we could hear from H.F. KVERGİC was in 1947, when he was writing from London.

³⁶ Document VII.

³⁷ Theories, using a methodology similar to that of the GDT, were not unknown among Turkish linguists of the day. See, for example, SAMİH RİFAT: *Türkçe’de Tasrif-i Huruf Kanunları ve Tekellümün Menşei: Ankara Maarif Vekaleti Te’lif ve Tercüme Hey’etinde 3 Nisan 1338 Taribinde Samih Rifat Bey Tarafından Okunan Rapor*. Ankara 1338 [1922].

shrouded in secrecy, though this article aimed at establishing the fact that HERMANN FEODOR KVERGIĆ was certainly not its architect. In his previous work on the GDT, JENS PETER LAUT had already shown that KVERGIĆ's thesis was not original, that he was acting merely as a transmitter of Germanic ideas on symbolism of sounds and psycho-ethnology.³⁸ Now we can take a further step forward and claim that KVERGIĆ's concocted thesis was superimposed on an already prepared GDT and his role, thus, never amounted to more than window-dressing.

Notes on the documents

All documents are in chronological order with the exception of the two FREUD letters, which I decided to place first. The readers will detect incongruities in the spelling of certain words in the Turkish documents; this was a result of the general chaos in the spelling of Turkish words in the aftermath of the alphabet reform. In those cases, I chose not to change the spelling to the modern standard version. Finally, I would like to thank Prof. Dr. ŞÜKRÜ HALÛK AKALIN, the current director of the TDK, MIEKE IJZERMAN of the Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam, and the Library of Congress, Washington, D.C., for granting me permission to reproduce these letters.

Appendix: Documents concerning H. F. Kvergić and his involvement in the Sun-Language episode

Document I³⁹

Mai 1936

ICH DANKE FÜR IHRE TEILNAHME AN DER FEIER MEINES ACHTZIGSTEN GEBURTSTAGES und bestätige beiden lieben Damen die Fremdsprachigkeit ihrer schönen Spende.

Freud

³⁸ LAUT 2000, pp. 126–135.

³⁹ First part of this document, printed in small capitals, is a generic thank-you card; the second part, however, is in SIGMUND FREUD's handwriting. Container 35, Sigmund Freud Papers, Manuscript Division, The Library of Congress, Washington, D.C. 2009. The Estate of A.W. Freud et al, by arrangement with Paterson Marsh Ltd., London.

Document II⁴⁰April 5th 1938

PROF. DR. FREUD

WIEN IX. BERGGASSE 19

I am ready to confirm that Mrs. Gerti Kvergic-Kraus, owner of an English Library at Vienna, did provide me with English reading material these last ten years through.

Prof. Freud

Document III⁴¹

18/1/1936

38

Türkiye Elçiliği
VIYANA

10/1/1936 da yazılmış 5578 sayılı yazınızı ve ona ilişik olan Doktor Kıvergiç'in makpuzu ile mektubunu aldım. Bahsedilen etüt geldiği zaman ayrıca bildiririm.

Teşekkür ve saygılarımı sunar, Doktor Kıvergiç'e yazılan ilişik hususî mektubun da kendisine gönderilmesini dilerim Sayın Elçi.

TÜRK DİL KURUM

Genel Sekreteri

N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

Document III – Annex

18/1/1936

Monsieur le Docteur,

J'ai l'honneur de vous accuser réception de votre honorée du 8 Janvier 1936, ainsi que la première partie de votre étude Turk-Sumer, pour laquelle je vous remercie beaucoup.

Ce volume a été soumis à Son Excellence le Président de la République qui est le fondateur et le Président Protecteur de notre Société, et par son ordre il

⁴⁰ Container 35, Sigmund Freud Papers, Manuscript Division, The Library of Congress, Washington, DC. 2009 The Estate of A.W. Freud et al, by arrangement with Pater-son Marsh Ltd., London.

⁴¹ "Dr. H. Kvergic İle İlgili Güneş Dil Teorisi Konusundaki Yazışmalar", 1. Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

se trouve maintenant dans les mains d'un de nos collègues qui est chargé de l'étudier. Nous attendons la suite avec le vif intérêt.

Nous serons heureux de savoir aussi votre point de vue sur la partie concernant les racines de la théorie Güneş-Dil. Pour votre orientation, je prends la liberté de vous déclarer que, suivant les principes de la théorie Güneş-Dil, nous ne distinguons plus les racines turques des racines dites indo-européennes ni sémitiques.

Nous croyons avoir prouvé par cette théorie que la langue turque et [*sic*] la langue mère tellement recherche des langues indo-européennes, Chamito-Sémitique et Uralo-altaïque. En même temps d'après la théorie Güneş-Dil nous appelons racine les racines primitives qui se composent d'une voyelle suivie d'une seule consonne.

Par conséquent les pluparts des racines des mots que vous parlez dans votre honorée de la quantité de 4000 pour la langue turque vis-à-vis de 1200 pour les langues dites indo-européennes, ne sont que des radieux [?] monosyllabiques et biphonémiques qui se sont dérivés des racines primitives se montant au maximum à chiffre de 168 (voir la page 25, 26 des notes intitulées Etimoloji, Morfoloji ve fonetik bakımından [*sic*] Türk Dili).

Je prends par conséquent, la liberté de vous suggérer d'étudier d'abord les points de vue de la théorie Güneş-Dil concernant les racines primitives de la langue turque, qui, selon nous, et [*sic*] la langue mère des langues de monde.

Cette suggestion ne vise aucunement de vous faire l'empêchement pour l'accomplissement de l'étude d'une valeur essentielle que vous avez bien voulu de nous tracer les lignes générales dans votre estimée.

Veuillez agréer, Monsieur le Docteur, l'assurance de ma haute considération.

Secrétaire Général
De la Société Pour l'Etude de la
Langue Turque
N. D. [*Ibrahim Necmi Dilmen*]

M. H. F. KVERGIC
DOCTEUR ÈS LETTRES ORIENTALES
WIEN VI., GUMPENDORFERSTRASSE 9/17

Annexe: l'exemplaire des notes intitulées Etimoloji, Morfoloji ve Fonetik etc.

Document IV⁴²

6/2/1936

89

Türkiye Cumhuriyeti Elçiliği
VİYANA

Sayın Bay Elçi,

29/1/1936 da yazılmış mektubunuzu ve ayrıca posta ile gönderilen Doktor Kvergiçin [*sic*] Türk-Sumer etüdünün ikinci kısmını aldım.

Delaletinize ve bu işleri takip yolundaki lütfunuza teşekkürler eder, içten saygılarımı sunarım, Sayın Bay Elçi.

TÜRK DİL KURUMU
Genel Sekreteri
N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

Document V⁴³

T. C. VİYANA ELÇİLİĞİ
No. 5703
Pol III Ae

Viyana, 17 Mart 1936
Öz: Dr. Kvergiç h.

Türk Dil Kurumu Başkanlığına

29.1.1936 tarihli, 5602 sayılı yazıya ektir.

Son defa kendisile görüşdüğüm vakit yüksek kurumları için hazırlayacağı Güneşdil teorisi etüdüne başladığını ve onu yakında bitireceğini umduğunu bana söyleyen Dr. Kvergiç aradan hayli bir zaman geçtiği halde bu etüdünü Elçiliğe tevdi etmediğinden bu hususta malûmat almak için kendisini geçenlerde Elçiliğe çağırdım.

Dün Madam Kvergiç Elçiliğe geldi. Hazırlamakda olduğu etüdü hakkında araştırmalar yapmak üzere Budapeşteye gitmiş olan zevcinin – Dr. Kvergiç esasen bunu bana evvelce söylemişdi ve ben de kendisine kolaylık gösterilmesini Peşte Elçiliğimizden rica etmişdim – geçenlerde Viyanaya avdet ettiğini, fakat döner dönmez ağır surette hastalandığını, önümüzdeki pazartesi [*sic*] günü kendisine aynı zamanda iki taraflı fıtık ve apandisit ameliyatı yapılacağını, etüdünü bundan dolayı henüz bitiremediğini söyledi.

Arzeder, saygılarımı yinelerim.

Elçi
[illegible signature]

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid., 2. Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

Document VI⁴⁴

23/3/1936

166

Türkiye Elçiliği
VİYANA

17/3/1936 da yazılmış 5703 sayılı yazınızı aldım.

Doktor Kvergiç'in rahatsızlığı haberinden üzüldüm. Kendisi Peşteye gideceğini bize de yazmıştı. Gösterdiğiniz alâkaya teşekkür eder, sıhî durumundan yine malumat verilmesini dileyerek saygılarımı sunarım, Sayın Elçi.

TÜRK DİL KURUMU
Genel Sekreteri
N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

Document VII⁴⁵

24/3/1936

171

Sayın Bay Tahsin Mayatepek
Türkiye Maslahatgüzarı
MEKSİKO

Sayın Bay,

7/3/1936 da yazılmış yazınızı aldım.

1.-Güneş-Dil Teorisi, dil materyalleri üzerine Kurumun yıllardanberi yaptığı hazırlıkların Ulu Önderimizin yüksek dehasında uyandırdığı jeni-yal bir buluştur. Teori geçen yaz Florya deniz evinde millî Dâhimizin yüce dimağında doğmuştur. Kendi isimlerinin ilânını arzu buyurmadıklarından gazetelerdeki yazılarda "Türk jenisinin bulduğu" yollu işaretlerle iktifa olunmuştur.

2.-Raporlarınızı doğrudan doğruya Ulu Önderimizin yüce huzurlarına sunmanız tabîi ise de Kurum dosyalarında yer tutmak üzere bunların birer nüshasının da Genel Sekreterliğe bildirilmesi çok faydalı olur. Bahsettiğiniz 7 numaralı raporunuz henüz bizce görülmemiştir. İşaret ettiğiniz tashih, Ulu Önderimize arzedilecektir. Churchward'ın [illegible word] da basılmış olduğunu bildirdiğiniz eserlerinde bahsedilen (Mu) kıt'ası ahâlisinin ırkı ve dili üzerine olan malûmat, Türk Dil ve Tarih tezleriyle ne dereceye kadar uyuşabilmekte olduğunu ve ne gibi delillere istinad ettirildiğini raporunuzda

⁴⁴ Ibid., 1.Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

⁴⁵ "Tahsin Mayatepek'in Mu Kıt'ası İle İlgili Yazışmaları", 1.Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

misallerle göstermiş olduğunuzu tahmin ederim. Raporunuz görüldükten sonra yeniden bu mesele üzerine gelebiliriz.

Saygılarımı sunarım, Sayın Bay.

TÜRK DİL KURUMU
Genel Sekreteri
N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

Document VIII⁴⁶

4/4/1936

197

Türkiye Elçiliğine
VİYANA

Sayın Elçi,

Profesör Kıvergiç'in hastahane de hasta yatmakta bulunduğu hakkında Ulu Önderimize refikasının gönderdiği mektup üzerine, kendisine mümkün olan yardımın yapılması buyurulmuştur. Bu iş için emrinize yeniden 600 Türk Lirası gönderiyoruz. Kendisini yattığı hastahane de ziyaret ederek sıhhati ve ihtiyacı hakkında malûmat almak ve bu 600 liradan ihtiyaca ve vaziyete göre lüzum göreceğiniz miktarını ve hatta icap ederse tamamını kendisine veya refikasına vermek lûtfunda bulunmanızı ve sıhhatinden her zaman malûmat vermenizi diler, derin teşekkürlerle içten saygılarımı sunarım, Sayın Elçi.

TÜRK DİL KURUMU
Genel Sekreteri
N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

Document IX⁴⁷

T. C. VİYANA ELÇİLİĞİ
Pol. III. Ae
No. 5752

Viyana, 9 Nisan 1936

Türk Dil Kurumu Reisliğine

23 Mart 1936 tarihli 166 sayılı yazıları üzerine Dr. Kvergiç'in sıhâtî durumunu refikasından bir mektubla sordurmuşdum.

⁴⁶ "Dr. H. Kvergiç İle İlgili Güneş Dil Teorisi Konusundaki Yazışmalar", 1.Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

⁴⁷ Ibid., 2.Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

Dr. Kvergić bugün Elçiliğe geldi; hakkında gösterilen alâkadan müte-hassis kaldığını beyandan ve Kurumlarına teşekkürlerinin iblağını ricadan sonra yaraları henüz tamamen kapanmadığı için daha 10–15 gün tedavi göreceğini; bilahare Helsingfors'a gideceğini; Peşte'de arayıp bulamadığı vesikaları orada bulmağı ümid ettiğini; Helsingfors'da bu vesikaları bulduğu takdirde derhal Güneş-dil teorisi bakımından Moğolca, Mançuca ve Tunguzca gibi muhtelif Türk ağızları için bir lûgat yapmağa başlayacağını; bu lûgati tezelden bitirmeğe çok gayret edeceğini söyledi ve Helsingfors ile muhaberede olduğunu ve Elçiliği gerek muhaberesinin neticesinden, gerek hareket tarihinden ayrıca haberdar edeceğini ilave etdi.

Arz eder, bu vesile ile de saygılarımı sunarım.

Elçi
[illegible signature]

Document X⁴⁸

14/4/1936

241

Türkiye Elçiliğine
VİYANA

Sayın Bay Elçi,

9/4/1936 da yazılmış 5752 sayılı yazınızı aldım. Doktor Kivergiç'in sağlık durumuna gösterdiğiniz ilgiden dolayı teşekkürler ederim. Kendisine yardım için gönderilen paranın kullanılması hakkında 23/3/1936 da yazılmış 166 sayılı yazımızda size bırakılan kararın sonucunu da bildirmenizi beklerim.

Doktor Kivergiç'in yazdığınız sözleri arasında "Güneş-Dil teorisi bakımından Moğol, Mançu ve Tunguz gibi Türk ağızları için bir lûgat yapmaya başlayacağı" sözü dikkatimizi çekmektedir. Doktorun ötedenberi buraya gönderdiği yazılarında Türk dilini bu Uzak-Doğu dilleriyle bir sıraya koymak meylî görülmektedir. Halbuki bizim görüşümüz ve "Güneş-Dil teorisi"nin amacı, Türk dilinin bugün İndo-Öropeen ve Semitik diye ayrı serilere konulan büyük kültür yaratmış dillere ana kaynak olduğu merkezindedir. Doğuda Arap ve Fars, Batıda Grek, Lâtin, Fransız, İngiliz, Alman . . . dilleri gibi diller, "Güneş-Dil teorisi"nin ışığı altında Türkçe ile karşılaştırıldıkça, bu büyük gerçek, her gün biraz daha kuvvet bularak kendini göstermektedir.

⁴⁸ Ibid., 1. Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

Doktor Kıvergiç'in konsonların ek anlamları üzerindeki etüdü, kendisinin de dilleri klâsik Avrupa görüşüyle görmediğini anlatmakta idi. Bu bakımdan "Güneş-Dil teorisi" üzerine hazırlıyacağı etüdün Moğol, Mançu, Tunguz gibi dillerden ziyade Türk dilini büyük Avrupa ve Asya dilleriyle karşılaştırma yolunda bir araştırma olması daha uygun olacağını, münasip bir yolda kendisine anlatmağa da kayranızı diler, önceden teşekkürlerle içten ve derin saygılarımı sunarım, Sayın Bay Elçi.

TÜRK DİL KURUMU

Genel Sekreteri

N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

Document XI⁴⁹

T. C. VIYANA ELÇİLİĞİ

Nu. 5818

Pol. III. Ae

İlişik: 1 makbuz, 1 liste, 1 mektub

Viyana, 9 Mayıs 1936

Özü: Dr. Kvergiç hakkında

Türk Dil Kurumu Başkanlığına

14 Nisan 1936 tarihli 241 sayılı yazılarını alınca Elçiliğe gelmesi için Dr. Kvergiç'e haber göndermişdim. Kendisi sıhhî vaziyetinden dolayı ancak bugün beni görmeğe gelebildi.

Kendisine yukarıda tarih ve sayısı yazılı mektubunuzun mealini anlattım. Bana Türk dilinin Asya ve Avrupa'daki bütün diğer büyük dillere menşe olduğu görüşüne olan iymanının [*sic*] her zamankinden daha kuvvetli bulunduğunu söyledikten sonra şimdi tunguzca [*sic*] ve mongolca [*sic*] gibi uzak Asya dilleriyle meşgul olmasınınin sebebini izzah [*sic*] etdi. Dr. Kvergiç "eyi [*sic*] bilinmeyen bazı haricî tesirlerle değişikliğe uğramış bulunan bu diller haddi zatında birer türk [*sic*] dilidir, ve bunlarda bugünkü türkçede [*sic*] mevcut olmayan bir çok kökler vardır. Ben bu kökleri tesbit edip meydana çıkardıktan sonra bu geniş zaviyeden türkçenin [*sic*] diğer büyük Avrupa ve Asya dilleri üzerindeki tesirini araştıracam", dedi.

Kendisinin bugün Elçiliğe tevdi ettiği mektubu da yolluyorum. Dr. Kvergiç bunda, "Türk fonemleri diksiyonerime bütün indo-jermen [*sic*] dillerinin toplu olarak mevcut bulunan fonemlerini ilave edeceğim. Üzerinde çalışmakta olduğum diksiyoner böylece Dil Kurumunun isteğine tevfikan tamam olacaktır. 2: Semit dillerine gelince, bunlar için üzerinde iyi [*sic*] çalışılmış kök diksiyonerleri yoktur. Evvelce türk [*sic*] dilleri için yapılması bana havale edilmiş olan koleksiyon gibi eksiksiz bir koleksiyonun tanzimi büyük

⁴⁹ Ibid., 3. Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

müşküllerle karşılaşmaktadır. Binaenaleyh, bu hususda şimdiden emniyetle bir vaidde bulunamayacağım. Ancak British Museum kütüphanesinde bir kaç hafta çalıştıktan sonra katî bir rapor yazabileceğim. Bu raporu ya Viyana Elçisine yahud Dil Kurumu Sekreterliğine göndereceğim. 3: Radloff'un, Pekarski'nin diksiyonerleriyle başkalarının diksiyonerleri bütün Türk diyalektlerinin bütün kelimelerini ihtiva etmemekdedir. Bundan dolayı, bütün fonemlerin manalarıyla beraber bulunub tesbit edilmesi için mühim hazırlayıcı mesaide bulunmam lazımgelmiştir. 4: bana [sic] havale edilmiş olan etüdün /Dictionnaire des phonèmes/ Güneş-Dil teorisinin amacına uygun olacağını ve bu teori ile münasebetdar olarak ortaya konulan delillere ve tahlillere bir ilave teşkil edeceğinin Ankara'daki Maarif Bakanlığına temin edilmesini rica ederim. İlişik olarak takdim etdiğim, başladığım etüdüleri gösterir liste de bu hususdaki şüpheleri aydınlatacaktır”, diyor.

Bahsi geçen listeyi leffen takdim ediyorum.

Dr. Kvergiç bu ayın yirmisinde Londra'ya gidiyor. Gönderilen 2116 Şilinden kendisine 1000 Şilin verdim. Senedini takdim ediyorum. Kalan kısmını etüdünü bitirdikten sonra vermeği düşünüyorum.

Derin saygılarımı sunarım.

Elçi

[illegible signature]

Document XI – Annex

H. F. KVERGIC
DOCTEUR ÈS LETTRES ORIENTALES
WIEN VI., GUMPENDORFERSTRASSE 9/17
TEL. 8 29-8-28

Vienne, le 8. Janvier 35

A la Présidence
de la Société de recherches linguistiques turques
Ankara

Messieurs,

J'ai l'honneur de vous accuser reçue de l'envoi que vous aviez bien voulu m'adresser. Je suis en train d'étudier à fond les études publiées qui m'intéressent vivement.

Je vous remercie pour l'aimable communication de ces études.

J'ai l'honneur de vous faire savoir que je viens de remettre la première partie de mes études Türk-Sumer à S. Exc. M. le ministre de Turquie à Vienne.

La suite de ces études, terminées sous peu, a subi des changements à la suite des données de la Güneş-Dil-Teorisi.

Ce qui concerne les racines des langues Turques, il faut se rendre compte que l'ensemble de toutes les racines des langues turques s'élève à quelques 4000 vis à vis de l'ensemble de [sic] racines du groupe indoeuropéen avec quelques 1200, c'est assez volumineux de sorte qu'il me faudra plusieurs mois pour rassembler tout sans défaut.

Je serai obligé de passer quelque temps aux bibliothèques de Budapest pour y recueillir ce qui me manque à Vienne.

Pour être complet un tel recueil des racines turques devra comprendre les racines des langues: proprement dites turques, ensuite du Sumer /en tant que publiées/, du Mongol, Mancu, des parlers Tunguz, des mots empruntés en Koréen provenant du Turk-Mancu, ceux du Japonais; en seconde ligne, les racines du groupe finno-ougrien entier, pour approfondir la connaissance des anciens rapports intimes entre le groupe turk et finno-ougrien, ensuite une liste des mots turks [sic] entré [sic] préhistoriquement dans les langues slaves, surtout le russe et l'ukrainien, une liste des mots-racines en ancien iranien, suspects d'être des très anciens emprunts du turk [sic]. Il me semble que un traitement pareil pourra éclaircir beaucoup les rapports préhistoriques entre des peuples turks et non-turks [sic]. Je fais allusions à ces rapports dans l'élément -K- de mon étude présentée.

Dans l'espérance de pouvoir servir ainsi la grande cause de la Nouvelle Turquie Kemaliste, veuillez agréer, Messieurs, l'expression de mes respects très distingués.

F. H. Kvergić

Document XII⁵⁰

14/5/1936

325

Türkiye Elçiliği
VİYANA

Sayın Elçi,

9/5/1936 da yazılmış 5818 sayılı yazınızla ona bağlı bin şilinklik makbuz ve Doktor Kıvergić'in verdiği not ve liste alınmıştır.

Doktor Kıvergić'in verdiği izahat, ilkindenberi kendisinin üzerinde yürümesini dilediğimiz ana hatlardan uzaklaşmadığı ümidini verdiği cihetle, memnuniyetle karşılanmıştır.

⁵⁰ Ibid., 1. Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

Bu işin başındanberi gösterdiğiniz yüce kayradan dolayı da ayrıca teşekkürler eder, içten saygılarımı sunarım, Sayın Elçi.

TÜRK DİL KURUMU
Genel Sekreteri
N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

Document XIII⁵¹

9/6/1936

416

Türkiye Cumhuriyeti Elçiliği
VİYANA

27/5/1936 da yazılmış 5849 sayılı yazınıza karşılıktır:

Doktor Kıvergiç'in [*sic*] Üçüncü Türk Dili Kurultayına gelmeyi kabul ettiği haberi Ulu Önderimizin Yüce Katlarına da yükseltilerek memnuniyeti mucip olmuştur.

Viyanadan İstanbula gelip gitme birinci mevki yataklı tren ücretinin (244,64) lira tutacağı yataklı vagon şirketinden ve bunun da (1087,83) Avusturya şilini olduğu Cumhuriyet Merkez Bankasından öğrenilmiştir.

Doktorun hastalığı haberi üzerine yeniden gönderilmiş olan (500) [*sic*] Türk lirasından kendisine (1000) Avusturya şilini verdiğiniz ve (1116) Avusturya şilininin de nezdinizde kaldığını 9.5.1936 da yazılmış 5818 sayılı yazınızla bildirmiştiniz. Bu paranın şu gidip gelme yol masrafı olarak oradan İstanbula hareketi zamanında verilmesini düşünüyoruz.

Ancak kendisine bu paranın varlığı ve eserinin sonunda ayrıca verileceği bildirilmiş olup olmadığını bilmediğimizden bu nokta üzerindeki düşüncenizin bildirilmesini de 20/5/1936 da yazılmış 342 sayılı yazımızda rica etmiştik. Bu husustaki cevabınızı da bekliyerek teşekkür ve saygılarımı sunarım, Sayın Elçi.

TÜRK DİL KURUMU
Genel Sekreteri
N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

⁵¹ Ibid., 2.Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

Document XIV⁵²

T. C. VİYANA ELÇİLİĞİ
No. 5972

Viyana, 27 Temmuz 1936
Özü: Dr. Kvergic hakkında

Türk Dil Kurumu Başkanlığına

9 Temmuz 1936 tarihli 580 sayılı yazıları üzerine kendisine bir mektub yazarak hareketini Ağustosun 15.i ile 20.si [*sic*] arasında İstanbul'da bulunabilecek suretde tanzim etmesini bildirdiğim Dr. Kvergic 24 Temmuzda Elçiliğe gelerek Ağustosun yedisinde yahud sekizinde yola çıkacağını ve hazırladığı 4 cildlik etüdünü birlikde getirib İstanbul'da bizzat Kurumlarına takdim edeceğini söyledi. Bu etüdün birinci, ikinci ve üçüncü cildleri Türk fonemlerine; dördüncü cildi de Türk fonemlerinin Indocermen kökleriyle mukayesesi işine müteallik imiş.

Dr. Kvergic'in yol parası geldi. Bunu hareketinden bir kaç gün evvel makbuz mukabilinde kendisine vereceğim.

Yazılarına bağlı listede münderic kitaplar henüz gelmedi. Gelince bunları da Bay Kvergic'e vereceğimi arz eder bu vesile ile de saygılarımı yenilerim.

Elçi

[illegible signature]

Document XV⁵³

22/10/1936

1036

Türkiye Elçiliğine
VIYANA

13 Haziran 1936 da yazılmış 5897 sayılı yazınız üzerine Doktor Kıvergiç'in [*sic*] Kurultaya gelip gitme harcırahı ayrıca gönderilmiş ve kendisi buraya gelişinde hazırlamayı üstüne aldığı eserleri de sunmuş olduğundan ve şimdiki halde bir müddet deneme olarak burada kalacağından 9.V.1936 da yazılmış 5818 sayılı yazınızda nezdinizde kaldığı bildirilen 1116 Avusturya şilinginin eserlerinin telif hakkı bakiyesi olarak orada bulunan ve adresi Yüce Orununuzca bilindiği Doktor tarafından haber verilen zevcesi madam

⁵² Ibid., 4.Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

⁵³ "Güneş Dil Teorisi İle İlgili Genel Yazışmalar", 10. Dosya, Türk Dil Kurumu Arşivi, Ankara.

Kıvergiç'e verilerek makbuzunun gönderilmesini diler, yüce himmetlerinize içten teşekkürlerle saygılarımı sunarım, Sayın Elçi.

TÜRK DİL KURUMU
Genel Sekreteri
N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

Document XVI⁵⁴

18/11/1936

1143

Türkiye Elçiliğine
VIYANA

Sayın Elçi,

3.XI.1936 da yazılmış 6181 sayılı yazınızı ve buna bağlı Bayan Gertrude Kıvergiç'in [*sic*] makbuzunu aldım.

Teşekkür ve saygılarımı sunarım.

TÜRK DİL KURUMU
Genel Sekreteri
N. D. [İbrahim Necmi Dilmen]

Document XVII⁵⁵

Viyana, 10.IV.37

Kardeşim Tankut,

3.IV.37 de yazılmış mektubunu sevinçle aldım. Senin ve seninkilerin yüksek ilgi ve sevginiz bana ayrıca bir iyilik vesilesi oluyor. Hanıma saygılarımı bildirmeni, yavruları da benim için sevgilerle öpmeni rica ederim. Ri-yaziye ıstılahlarının iyi bir şekilde çıkmak üzere bulunduğu ve Pekarski'nin baskıya verildiği haberlerinden sevindim.

Kıvergiç [*sic*] buradadır. Bir başka yere gitmek arzusu çok ise de öyle bir şey bulamadı sanırım. Görünce selamınızı söylerim.

Burada havalar bir türlü düzelemiyor. İnşaalâh ay sonunda dönmek ümidindeyim. Kurumun ne zaman İstanbula nakledileceği belli olunca bildirmeni rica ederim.

Sevgiler ve saygılarla gözlerini öperim, kardeşim,

İ. N. Dilmen

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Letter from İBRAHİM NECMİ DILMEN to his colleague HASAN REŞİT TANKUT, another member of the Türk Dil Kurumu. Personal collection of the author.

Document XVIII⁵⁶

F. A. Kvergić, Ph. D.
12, Hall Rd., N.W. 8.,
London, 19. Okt. 1947.

Sehr geehrter Herr Braunthal,

Als Bevollmächtigter in London der Liga Für Menschenrechte in Wien, möchte ich mit Herrn W. Jaksch, dem sozialdemokratischen Führer der Sudetendeutschen in Fühlung treten. Da sich unter den Schützlingen der Wiener Liga zahlreiche Sudetendeutsche befinden, wäre es vielleicht nützlich, eine Aussprache über folgende Themen zu haben:

Auswanderungsmöglichkeiten nach Latin-Amerika oder Dominions für "Volksdeutsche" also Alt-österreicher im Allgemeinen.

Studium und Informationen über wirtschaftliche Pläne der Emigranten – über Transportfragen, Finanzierung der Reise – spesen etc.

Organisation von wirtschaftlich tauglichen Gruppen von Auswanderern.

Es ist mir unbekannt, ob Herr Jaksch ständig oder jeweils in London lebt, oder hier einen Vertreter hat, mit dem ich diese Aussprache pflegen könnte. Ich wäre Ihnen recht zu Dank verpflichtet, wenn Sie mich mit diesem Vertreter in Verbindung setzen könnten.

Ihr ergebener
F. Kvergić

⁵⁶ Letter from H. F. KVERGIĆ to JULIUS BRAUNTHAL. Braunthal Papers, No. 63, Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam.